

MRF 2022.158

Højesterets kendelse af 23. august 2022, sagerne BS-39795/2021-HJR og BS-39903/2021-HJR (Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Jens Kruse Mikkelsen)

A og B (adv. Erik Berg for begge) mod Forsvarsministeriet (adv. Britta Moll Bown)

Tidligere naboers erstatningssag mod Forsvarsministeriet for fremtidige naboretlige støjulemper fra Flyvestation Skrydstrup som følge af udskiftning af kampfly skulle ikke behandles af landsretten som 1. instans.

A og B havde i 2002 erhvervet en ejendom i nærheden af Flyvestation Skrydstrup. På baggrund af beslutningen om udskiftning af kampfly, der skal stationeres ved Flyvestation Skrydstrup, vedtog Folketinget lov nr. 881 af 16. juni 2020 om udbygning af Skrydstrup Lufthavn, der i § 11 indeholder en bemyndigelse til, at Forsvarsministeren fastlægger en kompensationsordning til naboer til lufthavnen for værditab, hvilket er sket med bekendtgørelse 2020/939, hvor nabobebyggelser er inddelt i en rød og gul zone, således at ejere boliger i rød zone har krav på 140.000 kr. som kompensation for de fremtidige støjgener, mens ejere af boligejendomme i gul zone har krav på 70.000 kr. som kompensation for de fremtidige støjgener, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. A og B's ejendom var beliggende i gul zone, hvorfor A og B havde modtaget en kontant kompensation på 70.135,40 kr. I foråret 2021 solgte A og B ejendommen for 1.945.000 kr., men fik af ejendomsmægler oplyst, at ejendommen kunne være solgt for 2.300.000 kr., hvis der ikke var udsigt til forøgede støjgener som følge af de nye fly. A og B anlagde herefter sag mod Forsvarsministeriet med påstand om, at ministeriet skal betale 355.000 kr., idet A og B gjorde gældende, at den kommende støj vil overstige den naboretlige tålegrænse. A og B anmodede samtidigt om, at sagen

skulle henvises til landsretten som 1. instans grundet dens principielle karakter, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1. Forsvarsministeriet påstod frifindelse og afviste, at den naboretlige tålegrænse var overskredet med henvisning til bl.a. U 2009.2680 H, men tilsluttede sig, at sagen skulle behandles af landsretten som 1. instans. Byretten besluttede at henvise sagen til landsretten. Efter retsplejelovens § 226, stk. 5, skal landsretten dog af egen drift påse, at sagen har en karakter, så den skal begynde i landsretten i 1. instans. Landsretten lagde til grund, at sagen i det væsentlige handlede om, hvorvidt den naboretlige tålegrænse var overskredet, hvilket beror på en konkret rimelighedsvurdering, hvor retspraksis har klarlagt, hvilke momenter der indgår i vurderingen. Landsretten afviste derfor, at sagen indeholdt sådanne principielle spørgsmål, at det kunne begrunde, at sagen skulle indledes i landsretten som 1. instans, hvorfor sagen blev hjemvist til byretten (**MRF 2021.286**). Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse i henhold til dens grunde med en bemærkning om, at Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke bør benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Kommentar: Som sagen forelå ifølge kendelserne, må resultatet tiltrædes. Flere forhold gør dog, at sagen adskiller sig fra traditionelle sager om erstatning for støj, der overskrider den naboretlige tålegrænse. Der henvises herom til kommentaren til landsrettens kendelse i **MRF 2021.286 V**. Om landsretten og Højesteret var opmærksom på disse særegenheder, fremgår ikke af kendelserne.



RETEN I SØNDERBORG RETSBOG

Den 23. august 2021 holdt Retten i Sønderborg offentligt retsmøde i retsbygningen.

Dommerfuldmægtig Malene Boysen behandlede sagen.

Sag BS-22360/2021-SON

A

(advokat Lasse Ladefoged)

og

B

(advokat Lasse Ladefoged)

mod

Forsvarsministeriet, Departementet
(advokat Josephine Fie Legarth Aggesen)

A og B har ved stævning af 8. juni 2021 anlagt en civil sag mod Forsvarsministeriet med påstand om, at Forsvarsministeriet skal betale 355.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Sagen drejer sig om et naboretligt erstatningskrav fra A og B, som har gjort gældende, at den beregnede fremtidige flystøj fra den nærliggende Flyvestation Skrydstrup, hvor der i perioden fra 2023-2027 efter planen vil ske udskiftning af kampfly fra modellen F-16 til F-35, overskrider den naboretlige tålegrænse, og at de kunne have opnået en højere pris i forbindelse med salget af deres ejendom, som de solgte i foråret 2021, hvis ikke det var for udsigten til disse fremtidige ændringer i støjen.

Ved indlevering af stævningen har **A** og **B** anmodet om, at sagen henvises til behandling ved landsretten som 1. instans i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Forsvarsministeriet har i svarskrift af 10. august 2021 anført, at ministeriet er enig i, at sagen bør henvises til landsretten som 1. instans.

Til støtte for sin anmodning har **A** og **B** anført blandt andet, at sagen er af principiel karakter, idet der ikke foreligger praksis, der tager stilling til den naboretlige tålegrænse for støj hidrørende fra flyvestationer, herunder militære flyvestationer. Endvidere kan afgørelsen danne grundlag for afgørelser i andre lignende sager, hvor andre ejere af ejendomme placeret i den gule zone også vil gøre et erstatningskrav gældende mod Forsvarsministeriet.

Retten afsagde

KENDELSE

Det fremgår af retsplejelovens § 226, stk. 1, at byretten efter anmodning fra en part kan henvise en sag til behandling ved landsretten, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller har væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Retten lægger til grund, at der ikke findes retspraksis vedrørende den naboretlige tålegrænse for støjgener fra lufthavne eller flyvestationer, herunder militære flyvestationer og kampfly.

På det foreliggende grundlag finder retten herefter, at sagen rejser et principielt retligt spørgsmål om den naboretlige tålegrænse for støjgener fra lufthavne eller flyvestationer, som der må antages at være et behov for at få afklaret.

Det er endvidere rettens vurdering, at sagen har en sådan generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen, idet sagens resultat kan danne grundlag for afgørelser i andre lignende sager, at betingelserne i retsplejelovens § 226, stk. 1, for henvisning til landsretten er opfyldt.

THI BESTEMMES:

Sagen henvises til behandling ved landsretten som 1. instans.

Sagen blev sluttet.



VESTRE LANDSRET RETSBOG

Den 4. oktober 2021 holdt Vestre Landsret møde i retsbygningen i Viborg.

Landsdommerne John Lundum, Hanne Aagaard og Anne Toftdahl (kst.) behandlede sagen.

Sag BS-31467/2021-VLR
(14. afdeling)

A
(advokat Lasse Ladefoged)

og

B
(advokat Lasse Ladefoged)

mod

Forsvarsministeriet
(advokat Josephine Fie Legarth Aggesen)

Sagen er anlagt ved Retten i Sønderborg den 10. juni 2021 (sag BS-22360/2021-SON). Retten i Sønderborg har ved kendelse af 23. august 2021 bestemt, at sagen skal henvises til Vestre Landsret som 1. instans i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Sagen drejer sig om, hvorvidt den beregnede fremtidige flystøj fra Flyvestation Skrydstrup, hvor der i perioden 2023-2027 efter planen vil ske udskiftning af kampfly fra modellen F-16 til F-35, overstiger den naboretlige tålegrænse. Sagen drejer sig

endvidere om, hvorvidt A og B kunne have opnået en højere salgspris for ejendommen beliggende X-vej 3, 6500 Vojens, som de solgte i foråret 2021, hvis ikke det var for udsigten til de fremtidige ændringer i flystøjen, og om de derfor har krav på erstatning for værditabet.

I 2002 købte A og B ejendommen beliggende X-vej 3, 6500 Vojens og opførte et nyt hus på grunden. I 2016 vedtog Folketinget, at Danmark skulle erhverve nye kampfly af modellen F-35, som skulle indsættes i perioden 2021-2026 i stedet for Flyvevåbnets nuværende kampfly af modellen F-16. I forlængelsen af vedtagelsen blev der i 2019 indgået aftale om en kompensationsordning for støjgener for berørte borgere, hvorved området omkring Flyvestation Skrydstrup blev inddelt i en rød og en gul zone. Zoneinddelingen var afgørende for, hvilken compensation de pågældende borgere var berettiget til. A og Bs ejendom er placeret i gul zone, og A og B har modtaget en kontant kompensation på i alt 70.135,40 kr.

A og B solgte ejendommen X-vej 3, 6500 Vojens i foråret 2021 for i alt 1.945.000 kr. En ejendomsmægler har oplyst, at ejendommen formentlig kunne være solgt for 2.300.000 kr., hvis ikke det var for udsigten til ændringerne i flystøjen.

A og B har på den baggrund anlagt sag mod Forsvarsministeriet med påstand om, at Forsvarsministeriet skal betale 355.000 kr. med tillæg af renter fra sagens anlæg. A og B har til støtte for påstanden navnlig gjort gældende, at ændringerne i støjgenerne fra Flyvestation Skrydstrup overskrider den naboretlige tålegrænse, og at Forsvarsministeriet som følge heraf er erstatningsansvarlig for det værditab, som A og B er påført. Udgangspunktet for erstatningsudmålingen er værdiforringelsen af ejendommen som følge af, at generne har overskredet den naboretlige tålegrænse. A og Bs ejendom er placeret i gul zone, men på grund af ejendommens beliggenhed kan det ikke udelukkes, at A og B konkret vil opleve et støjniveau i deres bolig, der i virkeligheden svarer til det støjniveau, der er beregnet ved ejendomme i rød zone. Selvom der i forvejen var støjgener fra de nuværende F-16 kampfly, gøres det gældende, at støjulempene fra de nyere F-35 kampfly ud fra en helheds- og rimelighedsvurdering vil overstige, hvad A og B skal tåle som led i den almindelige samfundsudvikling på forsvarsområdet. Det forhold, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser i ikke uvæsentlig grad overskrides, taler endvidere for, at den naboretlige tålegrænse er overskredet.

Forsvarsministeriet har nedlagt påstand om frifindelse og har til støtte herfor navnlig gjort gældende, at hvad en nabo må tåle ifølge retspraksis beror på en konkret rimelighedsvurdering af ulempens karakter, væsentlighed og påregnelighed sammenholdt med ejendommens karakter og beliggenhed, herunder nærhed til anlægget og områdets karakter, jf. UfR 2009.2680H. Efter praksis lægges der afgørende vægt på, hvad der er sædvanligt – og må påregnes – det pågældende sted. Det bestrides, at

den naboretlige tålegrænse er overskredet som følge af den beregnede fremtidige støj fra F-35 kampfly, og at Forsvarsministeriet er erstatningsansvarlig for et allerede indtrådt værditab for ejendommen som følge af udsigten til ændringer af flystøjen fra Flyvestation Skrydstrup. Det beregnede fremtidige støjniveau som følge af et skifte til nyere kampfly af typen F-35 overstiger ikke, hvad A og B må påregne i lyset af ejendommens placering i nærheden af en militær flyvestation med kampfly, og A og B vidste, da de købte ejendommen, at den var beliggende i nærheden af en militær flyvestation med kampfly. Der er ikke for den konkrete ejendom tale om en merbelastning af flystøj som følge af udskiftningen til F-35 kampfly, og der vil ikke med overgangen fra de nuværende F-16 kampfly til F-35 kampfly ske en forøgelse af aktivitetsniveauet på Flyvestation Skrydstrup. Det er ikke på det foreliggende grundlag godtgjort, at der er lidt et værditab på 355.000 kr., og en eventuel erstatning bør under alle omstændigheder fastsættes skønsmæssigt i overensstemmelse med den almindelige praksis om erstatning for ulemper, som overstiger en naboretlig tålegrænse.

A og B har anmodet om, at sagen henvises til landsretten som 1. instans. A og B har til støtte for anmodningen anført, at sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen. Sagens principielle karakter kommer til udtryk ved, at der ikke foreligger praksis, der tager stilling til den naboretlige tålegrænse, hvad angår støj hidrørende fra flyvepladser og nærmere bestemt militære flyvestationer. Praksis fra vejområdet – og så vidt angår rimeligheds- og helhedsbetragtninger – kan næppe anvendes analogt på flyveområdet, idet støjniveauet og -gener fra fly, og især kampfly, medfører en kraftigere og mere særegen belastning end støj fra andre mekaniske støjkilder, herunder fra eks. vejområdet. Afgørelsen kan endvidere danne grundlag for afgørelser i lignende sager, hvor andre ejere af andre ejendommen placeret i gul zone også vil indtale et erstatningskrav over for Forsvarsministeriet. Sagen er derfor i høj grad kvalificeret til prøvelse ved landsretten som 1. instans, idet sagens udfald med overvejende sandsynlighed vil have en væsentlig betydning for den fremtidige retsanvendelse og retsudvikling på flyområdet for så vidt angår den naboretlige tålegrænse.

Forsvarsministeriet har anført, at Forsvarsministeriet er enig i, at sagen skal behandles af landsretten som 1. instans.

Landsretten afsagde

KENDELSE

Efter retsplejelovens § 226, stk. 5, skal landsretten af egen drift påse, at betingelserne for at henvise sagen til behandling ved landsretten i 1. instans er opfyldt, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Sagen drejer sig i det væsentlige om, hvorvidt den fremtidige flystøj fra Flyvestation Skrydstrup som følge af udskiftningen af F-16 kampfly til F-35 kampfly overstiger den naboretlige tålegrænse.

De naboretlige regler er uskrevne regler, der er skabt i retspraksis. Det er i retspraksis flere gange fastslået, at vurderingen af, om den naboretlige tålegrænse er overskredet, beror på en konkret rimelighedsvurdering, ligesom det i retspraksis er klarlagt, hvilke momenter der indgår i rimelighedsvurderingen. Der findes ikke retspraksis, der tager stilling til den naboretlige tålegrænse i relation til støj fra flystationer eller lignende, men der findes i øvrigt en omfattende retspraksis om den naboretlige tålegrænse, herunder også vedrørende andre former for støj, f.eks. støj fra vej anlæg.

På den baggrund og efter en samlet vurdering af sagen i øvrigt finder landsretten ikke, at sagen vil rejse spørgsmål af principiel karakter, og betingelserne for at henvise sagen til landsretten i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1, er derfor ikke opfyldt. Landsretten ophæver derfor byrettens kendelse og hjemviser sagen til behandling i byretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 226, stk. 5, jf. stk. 1.

THI BESTEMMES:

Byrettens kendelse ophæves, og sagen hjemvises til behandling i byretten i 1. instans.

Sagen sluttet.



HØJESTERETS KENDELSE

afsagt den 23. august 2022

Sag BS-39795/2021-HJR og BS-39903/2021-HJR

A og
B
(advokat Erik Berg for begge)

mod

Forsvarsministeriet
(advokat Britta Moll Bown)

I tidligere instanser er truffet afgørelse af Retten i Sønderborg den 23. august 2021 (BS-22360/2021-SON) og af Vestre Landsrets 14. afdeling den 4. oktober 2021 (BS-31467/2021-VLR).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

A og B og Forsvarsministeriet har nedlagt sammenstemmende påstande om, at sagen henvises til landsretten som 1. instans.

Anbringender

Parterne har til støtte for henvisning anført navnlig, at betingelserne herfor er opfyldt.

Der foreligger ikke praksis, der tager stilling til den naboretlige tålegrænse for støj hidrørende fra flyvestationer, herunder militære flyvestationer eller lignende. Sagens udfald vil danne grundlag for afgørelser i andre lignende sager,

hvor ejere af ejendomme placeret i den gule zone også vil gøre et erstatningskrav gældende mod Forsvarsministeriet. Retspraksis om den naboretlige tålegrænse og rimelighedsvurderingen vedrørende andre former for støj kan ikke sammenlignes med støjen fra militære flyvestationer.

I forarbejderne til lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup (lov nr. 881 af 16. juni 2020) har ministeriet bl.a. lagt vægt på, at naboer til en flystation må kunne påregne, at der som led i den samfundsmæssige udvikling sker en overgang til en anden og nyere flytype, som kan have en anden støjprofil, og at dette særligt gælder Forsvarets område, da materiel skal være tidssvarende og egnet til at kunne forsvare Danmark. Det er dog som nævnt ikke afgjort ved domstolene, hvilken betydning dette har for den naboretlige rimelighedsvurdering.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter retsplejelovens § 226, stk. 1, kan byretten efter anmodning fra en part henvide en sag til behandling ved landsret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Efter forarbejderne til bestemmelsen er det forudsat, at Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke bør benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår retsanvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Herefter, og i øvrigt af de grunde landsretten har anført, stadfæster Højesteret landsrettens kendelse.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale kæreomkostninger for Højesteret til den anden part.